

Naslov članka/Article:

Biblioterapija v šolski knjižnici s pomočjo Andersenovih pravljic

Bibliotherapy in School Libraries with Andersen's Fairy Tales

Avtor/Author:

Dr. Judit Zágorec - Csuka

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Šolska knjižnica št. 1-2/2018, letnik 27

ISSN 0353-8958

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2018

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/solska-knjiznica/>

Biblioterapija v šolski knjižnici s pomočjo Andersenovih pravljic

Bibliotherapy in School Libraries with Andersen's Fairy Tales

Dr. Judit Zágorec - Csuka

Izvleček

Avtorica obravnava biblioterapijo v šolski knjižnici Dvojezične osnovne šole I Lendava, ki jo izvaja v okviru bibliopedagoških ur. Biblioterapija odpira nove poti in priložnosti v šolskem knjižničarstvu, avtorica jo prikazuje tudi kot študij specializacije, ki jo je opravila na Univerzi v Kaposváru na Madžarskem. Biblioterapija je prikazana s teoretičnimi osnovami in tudi s praktičnega vidika, saj je avtorica sama tudi knjižničarka, ki izvaja biblioterapijo v okviru bibliopedagoških ur v osnovni šoli. Tema, ki jo obravnava pri svoji biblioterapiji, se nanaša na Andersenove pravljice, ki vsebujejo motive ponižanja in prezira, npr. Deklica z vžigalicami, Božično drevo, Grdi raček, Čajna skodelica in Cesarjeva nova oblačila. Strokovni članek prikazuje tudi bistvo identifikacije učencev z besedilom, z glavnimi junaki zgodbe, katarzo, ki jo doživijo učenci pri biblioterapiji, in pregled na doživeto zgodbo ter integracijo biblioterapevtskih vsebin z življenjskimi izkušnjami otrok. Avtorica poda tudi nove ideje za razvoj specialističnega študijskega programa biblioterapije v okviru knjižničarske stroke v Sloveniji.

Ključne besede

biblioterapija, šolska knjižnica, študij biblioterapije, teoretične osnove, praksa, Andersenove pravljice, izbrana literatura, otroška psihologija, otroška pedagogika, motiv prezira, motiv ponižanja

Abstract

The author discussed the subject of bibliotherapy in the school library of the bilingual primary school Dvojezična osnovna šola I Lendava, where she is executing bibliotherapy as part of her bibliopedagogy hours. Bibliotherapy, which opens new pathways and opportunities in school libraries, is presented by the author as a form of specialization studies taken at Kaposvár University in Hungary, both from the theoretical and practical point of view – the author is also a school librarian and is implementing bibliotherapy as part of her bibliopedagogy hours. The topic of bibliotherapy refers to Andersen's fairy tales that include the motifs of humiliation and contempt, e.g. *The Little Match Girl*, *The Fir Tree*, *The Ugly Duckling*, *The Teapot* and *The Emperor's New Clothes*. The article demonstrates the basis of the student's identification with the text and the main characters, catharsis experienced by students during bibliotherapy, interpretation of the experience of the story and integration of bibliotherapy content with the children's life experiences. The author proposes new ideas for the development of bibliotherapy specialization studies program within the Slovenian librarian profession.

UDK 028.8:615.85:027.8

Keywords

bibliotherapy, school library, bibliotherapy studies, theoretical basis, practice, Andersen's fairy tales, selected literature, child psychology, child pedagogy, motif of contempt, motif of humiliation

Besedna zveza biblioterapija ima dvojni pomen: literatura/ kontekst (biblio) in zdravljenje/ psihologija (terapija) s pomočjo knjig, torej izvajanje zdravljenja in preprečevanja s pomočjo knjig.

UVOD

Razvojna (receptivna, preventivna) biblioterapija se ukvarja s preprečevanjem, duhovnim razvojem, klinična pa samo z zdravljenjem. Besedna zveza *biblio-terapija* ima dvojni pomen: literatura/kontekst (biblio) in zdravljenje/psihologija (terapija) s pomočjo knjig, torej izvajanje zdravljenja in preprečevanja s pomočjo knjig. Bibliotekarji so lahko dobri biblioterapevti, kajti imajo veliko znanja o leposlovnih knjigah nasploh, vodijo referenčne pogovore z bralci itd. S pomočjo besedila, literature, ki jo uporabljajo pri svojih biblioterapevtskih urah, nastane proces, ko biblioterapevt vodi pogovor z izbrano skupino bralcev, ki ponotranjijo določeno temo (npr. pri Andersenovi pravljici o grdem račku temo drugačnosti). Biblioterapevt dela z besedilom in ima pedagoško, psihološko znanje/kompetence, vendar ni psihoterapevt (psihiater, zdravnik), ki izvaja pogovor s pomočjo znanja iz medicine, uporablja metode psihoanalize in tudi zdravila. Biblioterapevt ustvari svojo skupino, s katero vodi pogovor s pomočjo izbranega besedila (literarnega ali neumetnostnega): pogovor izvaja v določenem času in prostoru. Člani skupine sedijo na stoli in v krogu, vsak ima pregled nad drugim in vsak je demokratičen član skupine, vsak lahko od-

govarja na vprašanja biblioterapevta po lastni volji. Kompetenca knjižničarja/biblioterapevta je, da izbira najprimernejšo literaturo za bibliopedagoško/biblioterapevtsko knjižnično uro, pri tem pa upošteva starost in tudi predznanje učencev.

BIBLIOTERAPEVT/ KNJIŽNIČAR KOT VODJA SKUPINE

Izhodišče biblioterapevta je besedilo, ki ga prebere in na podlagi prebranega vodi pogovor s člani skupine. Izbrano besedilo večkrat uporabi, prilagodi zahtevam članov skupine, kajti vsak član skupine ima svojo osebnost in svoje izkušnje. Biblioterapevt pozna kulturno specifične pojme (značilnosti slovenske, madžarske ali svetovne kulture, literature itd.) izbrane literature. Izbrana tema oziroma pravljica mora vsebovati tudi dele, ki se nanašajo na reševanje življenjskih problemov. V tem primeru naj besedilo asociira na izbor najboljših rešitev, člani skupine pa morajo sinhronizirati svoje probleme z izbrano zgodbo iz besedila in na podlagi tega oblikovati svoje razmišljanje za reševanje lastnih problemov. Člani skupine povejo svoje mnenje. Vsako mnenje je enakovredno, tudi

Slike 1, 2, 3, 4: Biblioterapijo z Andersenovo pravljico z naslovom Grdi raček izvaja dr. Judit Zágorec - Csuka, knjižničarka na Dvojezični osnovni šoli I v Lendavi.

V okviru biblioterapije lahko učenci npr. korigirajo tudi svoje slabe izkušnje, ki so nastale v preteklosti (npr. krize), ali izoblikujejo mnenje o novih izkušnjah, ki jih še niso doživeli.

Biblioterapija zahteva intimnost in prisego skrivnosti, torej to, kar se dogaja v skupini, ostane tam, v tistem okolju, ter zahteva zaupanje in diskretnost.

mnenje terapevta je le eno izmed vseh mnenj, ni boljše ali slabše od mnenj drugih sodelujočih. Umetnostna besedila so demokratična, dajo možnost večplastnega razmišljanja in možnost za asociacije. Po prebranjem besedilu poteka debata, ki jo sproži biblioterapevt/knjižničar, ta pa lahko vključi tudi druge vire umetnosti, npr. glasbo, film ali risbe, vizualno gradivo itd. Izhodišče za debato v pripravljenih je: kaj je dobro in kaj slabo v zgodbi.

Učenci morajo prepoznati entitete, ki izhajajo iz prebrane zgodbe. Nato v sebi izoblikujejo mnenje o doživetem ali oblikujejo lastno strategijo za to, česar še niso doživeli, da bodo bolj pripravljeni, ko jih doleti podobna situacija, v kateri se morajo znajti in reševati probleme. V okviru biblioterapije lahko učenci npr. korigirajo tudi svoje slabe izkušnje, ki so nastale v preteklosti (npr. krize), ali izoblikujejo mnenje o novih izkušnjah, ki jih še niso doživeli. Kreativno pisanje je tudi del biblioterapije, vendar samo del terapije – kot metoda –, saj učenci sodelujejo s kreativnim pisanjem v okviru delavnic in zapišejo svoje zgodbe po tem, ko so že poslušali prebrano literaturo.

Z BIBLIOTERAPIJO NE UČIMO, AMPAK ANALIZIRAMO UČENČEV PRISTOP DO IZBRANEGA PROBLEMA

Z biblioterapijo ne učimo, ampak analiziramo učenčev pristop do izbranega problema, ki ga obravnavamo v izbranem besedilu. Biblioterapevt predebatira vse tisto, kar učenci doživijo s pomočjo prebranih pravljic, s komunikacijo pa tudi negativno razpoloženje prinese na površje tisto najgloblje, kar je v besedilu. Kaj je v tem procesu izziv? Razvijanje samopodobe in ponosa bralca, ki sočustvuje in se identificira s pozitivnim ali z negativnim junakom zgodbe. Pogoji za skupinsko delo v šoli so: poznati razrede, učence, ni ocene, ni poučevanja v klasičnem pomenu. Biblioterapevt ima svojo dinamiko pogovora, zbuja pozornost z besedilom in slikovnim gradivom, z mediji, ki jih vključuje v ta proces. Tudi knjižničar/biblioterapevt mora poznati sebe, pokazati svoja čustva in svoje razmišljanje. Mora imeti izoblikovan koncept o besedilu in se pripraviti na potek terapije od začetka do konca – kot pri učni uri –, vendar mora po svojem konceptu

in po svojem razmišljanju izraziti simpatijo do teme in do učencev. Velike teme imajo pri interpretaciji več variacij, saj zahtevajo kompleksno umetnostno terapijo, torej učenci lahko sami pripovedujejo, narišejo, poslušajo, ob tem dodamo še glasbo ali animacije z interneta. Učenci lahko večkrat ponovijo zgodbo ali motive iz prebrane zgodbe. Biblioterapija zahteva intimnost in prisego skrivnosti, torej to, kar se dogaja v skupini, ostane tam, v tistem okolju, ter zahteva zaupanje in diskretnost. Tudi terapevt izrazi svoj odnos do resnice, vse, kar je lepo, je lahko težko in resnice ne izluščiš na lahek način, torej se morajo učenci potruditi, da dobijo duhovne vrednote, ki jih morajo sami odkrivati. Pomoč pri tem jim nudi biblioterapevt/knjižničar.

RAZVIJANJE SAMOZAVESTI S POMOČJO ANDERSENOVIH PRAVLJIC

Izbrane Andersenove pravljice za biblioterapijo so: Deklica z vžigalicami, Božično drevo, Grdi raček, Cesarjeva nova oblačila, Skodelica za čaj. V njih je treba analizirati: zakaj nastanejo motivi ponižanja in prezira, kako preživijo glavni junaki s svojimi problemi, treba je prepoznati, kakšna sta osrednja vloga in duhovni razvoj glavnih oseb po narativi. Pravljice zahtevajo tudi analizo simbolov. Cilji biblioterapevtske analize so: moralna in socialna vzgoja otrok, razvijanje samozavesti, prepoznavanje vlog, ki se razvijajo med ponižanjem in prezirom.

BIBLIOTERAPIJA IMA TRI STOPNJE

Po mnenju teoretikov biblioterapije (Pardeck, J. T., Pardeck, J. A., Bartos, É., Boldizsár, I.) ima razumevanje besedila pri biblioterapiji 3 stopnje:

1. proces *identifikacije* in *projekcije*: identifikacija z glavnimi junaki, prepoznavanje motivov pravljice,
2. proces *katarze* in *počitka*: biblioterapevt mora dati podporo učencu, ki pride do katarze in povezuje svoja čustva, izkušnje s prebrano zgodbo,
3. proces *pregleda* in *integracije*: učenec ima pregled nad podobnimi situacijami, ki jih je doživel v svojem življenju, in najde tudi re-

šitve problemov s pomočjo zgodbe, korigira svoje slabe izkušnje, navade in lastnosti.

PSIHOLOŠKA DISFUNKCIJA BIBLIOTERAPIJE

Receptivna biblioterapija ima dve možnosti izida, kar povzroča razvoj ali stagnacijo v otroku ali v odrasli osebi. Spodnja preglednica prikazuje izid tega procesa po L. Silverberu.¹

Psihološka disfunkcija	
Mehanične spremembe	Obrambni mehanizmi
Identifikacija	Introjekcija
Empatija	Projekcija
Razvoj, katarza	Represija
Pozitivni izid	Negativni izid
Razvoj ali sprememba	Zataknitev ali odklonitev sprememb

ANDERSENOVA PRAVLJICA O GRDEM RAČKU

V Andersenovi pravljici z naslovom Grdi raček glavnega junaka – torej grdega račka – ne marajo, ga zaničujejo in izolirajo, ker je videti grd. Glavni junak zgodbe doživi zaradi tega krizo: izgubi samozavest, beži pred realnostjo, razmišlja celo o samomoru. Na koncu zgodbe, ko zagleda svojo zrcalno podobo na vodni gladini, vidi, da je postal čudovit labod. Njegova želja se je uresničila.

Grdi raček se je vso svojo mladost boril proti realnosti, med preizkušnjami se je razvijal, se izpopolnjeval, potem pa je doživel srečo, preobrazil se je in postal sprejet v družbi – končno je videl sebe lepega, takšnega, kot je bil v resnici.

Osnova njegovega razvoja je: iz zunanjega videza nastala prepričanja je lahko premagal in razvijal svojo notranjost, duhovnost, sposoben je bil za duhovno rast. Ključno vprašanje v pravljici je: Kaj pomeni drugačnost in sprejemanje tega?

Učenci, ki pri biblioterapiji berejo pravljico o grdem račku, morajo prepoznati, da je vsak

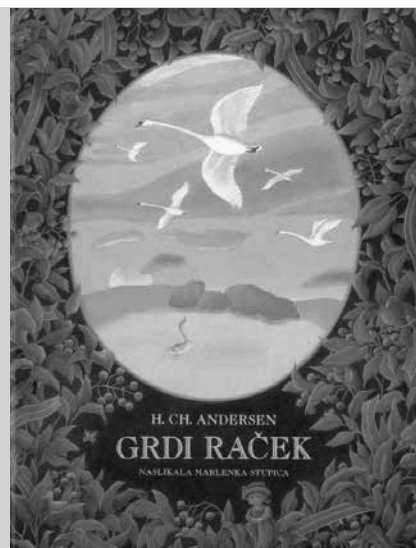
¹ Silverberg, Lawrence: Bibliotherapy: The therapeutic use of didactic and literary texts in treatment, diagnosis prevention, and training. In: *The Journal of the American Osteopathic Association* 103(3), str. 131–135, The Journal of the American Osteopathic Association honlapja [http://jaoa.org/article.aspx?articleid=2092901], [pridobljeno 3. 3. 2016].

drugačen od drugih, in tudi to, da ni nič slabega, če se razlikujemo drug od drugega, vendar moramo izoblikovati tudi lastne vrednote, te ceniti in pokazati svoji okolici. V otrocih je treba razvijati občutek o lepoti (jaz sem labod) in občutek za to, da ima vsak svoje vrednote, prek katerih se lahko uresničuje. Pravljica z biblioterapevtsko analizo veča/dviguje pozitivno samopodobo in samozavest v učencih.

ANDERSENOVA PRAVLJICA O BOŽIČNEM DREVESU

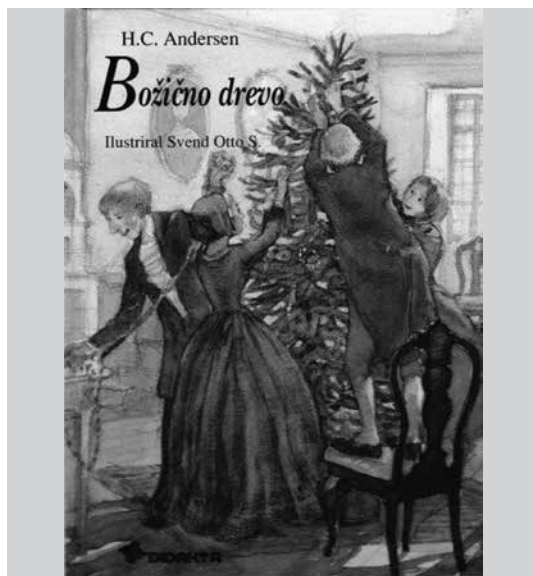
Pomen Andersenove pravljice z naslovom Božično drevo je razpad harmonije. Božično drevo kot glavni junak pravljice hoče stran iz navadnega okolja, kjer se je rodilo, torej iz gozda, iz naravnega okolja, ker hoče postati svetovljan. V

Pravljica z biblioterapevtsko analizo veča/dviguje pozitivno samopodobo in samozavest v učencih.

Sliki 5, 6: Izziv grdega račka je, da postane labod. Vir slik: Labod grbec pri Vrhniki. Dostopno na: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mute_swan_Vrhnika.jpg#/media/File:Mute_swan_Vrhnika.jpg (4. 7. 2018). Andersen, H. C.; Burgar, F. (prev.): Stupica, M. (ilustr.) (1993). Grdi raček. Ljubljana: Mladinska knjiga; zbirka Cicibanov vrtljak.

svojem naravnem okolju doživlja pomanjkanje: misli, da bi bilo bolj srečno v drugem okolju, v mestu, vendar je njegova sreča le navidezna, kajti ko pride v meščansko okolje, ga ponižajo tudi takrat, ko je okrašeno, in v njem počasi raste kriza. Propad doživi takrat, ko se izgubi v velikih pričakovanjih, ker se ne zmore spoprijeti z izzivi življenja, kajti možnosti za svojo srečo ni pravilno prepoznalo. Na koncu svojega življenja spozna, da mu je bilo lepo le v njegovem naravnem okolju, od koder je prišlo. Ponovno je hrepenelo po gozdu, kamor bi se rado vrnilo, kajti tam so ga občudovali, sprejeli, vendar se ne more več vrniti. Na koncu svojega življenja nesrečno propade. Ključno vprašanje v pravljici je: Kaj pomenijo velika pričakovanja? Z biblioterapevtsko analizo moram v učencih ozaveščati spoznanje/misel, da ni dobro hitro odrasti in naj ne hrepenijo vedno po čem drugem, ampak naj

Sliki 7, 8: Izziv božičnega drevesa je to, da premaga svoje hrepenenje po drugem, boljšem okolju. Živeti mora tam, kjer ga cenijo in sprejemajo. Vir slike: Andersen, H. C.; Premrl, R. (prev.); Otto, S. (ilustr.) (1993). Božično drevo. Radovljica: Didakta.

cenijo tisto, kar so v življenju dosegli, kar že imajo. Naj jih ne vodijo velika pričakovanja. Božično drevo je hrepenelo po božanskih razmerah, kjer bi lahko uresničilo sebe, vendar je prepozno prepoznalo resnične razmere in svoje zmožnosti. Harmonijo je prepoznalo šele takrat, ko je ta izginila in je ni imelo več. Spoštovali so ga samo tam, kjer je odraščalo – v gozdu –, kasneje pa ni imelo več možnosti za uspeh. Ključno vprašanje je v tej pravljici je tudi: Kaj je sreča? Sreča ni končni cilj, ampak morda pot do njega.

ANDERSENOVA PRAVLJICA O CESARJU, KI NI IMEL OBLAČIL

Glavni junak Andersenove pravljice z naslovom Cesarjeva nova oblačila je cesar, ki je domišljav, nečimrn, ne vidi realnih problemov družbe in zaradi tega tudi propade. Cesar je negativna oseba, ker preveč poudarja svoja oblačila in ves svoj čas namenja le zaljšanju, oblačenju. Služinčad, ki mu streže, je tudi negativna, ker si ne upa biti odkrita in mu povedati resnice. Sarkazem cesarja je v tem, da mora nag hoditi po ulici, kjer se mu ljudstvo posmehuje, medtem ko množica ljudi prepozna resnico tako, da si otrok, ki je odkrit in nima sramu, upa povedati resnico o nagem cesarju. Cesar ne prizna svoje napake, zato mora zaradi nečimrnosti prenašati ponižanje. Ključni vprašanji v pravljici sta tudi: Zakaj ostane cesar nag? Kako naj premagamo svojo domišljavost, nečimrnost? Cesar je brez hrbtenice, plah, nemočen, ne upa se soočiti s problemi in živi le za zunanji videz, vztrajno kupuje nova oblačila. Svoje navidezno življenje končno le prepozna: resnica se izve, goljufiva tkalca pa ostaneta nekaznovana. Cesar prepozna resnico, vendar gre dalje, čeprav je ponižan in zasmehovan. Na videz imenitne, domišljave osebe postanejo v vsakdanjem življenju predmet posmeha in prezira. Učenci morajo prepoznati, da ni prav živeti z navidezno in izmišljeno podobo samega sebe!

KONČNE UGOTOVITVE O ANDERSENOVIH PRAVLJICAH Z BIBLIOTERAPEVTSKO VSEBINO

Sporočila izbranih Andersenovih pravljic so osredotočena na iskanje sreče in zadovoljstva

**Značilnosti značajev
glavnih oseb
so izhodišča za
biblioterapijo in tudi
za premagovanje
njihovih kriz.
Sporočilo pravljic:
premagovanje
nevtralnosti in
nečimrnosti,
malodušja,
sprejemanje
pomankljivosti in
drugačnosti, da
lahko postanemo
pravi člani družbe.**

na različnih poteh življenja. Glavni junaki so zmagovalci (pozitivna dejanja: Grdi raček, Deklica z vžigalicami, Čajna skodelica) ali poraženci (negativna dejanja: Cesarjeva nova oblačila, Božično drevo). Značilnosti značajev glavnih oseb so izhodišča za biblioterapijo in tudi za premagovanje njihovih kriz. Sporočilo pravljic: premagovanje nevtralnosti in nečimrnosti, malodušja, sprejemanje pomankljivosti in drugačnosti, da lahko postanemo pravi člani družbe. Cilji biblioterapije so: zdravljenje, ublažitev, preprečitev problemov, ki so nastali s poniževanjem, prezirom, in spoznavanje notranjih vrednot človeka.

Pomembno je tudi to, kako osnovnošolcem pomagamo z biblioterapijo. Z biblioterapijo jim pomagamo, da osebnostno rastejo, in izvajamo preventivo v njihovem čustvenem življenju. Biblioterapijo lahko integriramo v knjižnična informacijska znanja v okviru knjižničnih ur, ki so na razpolago v letnem delovnem načrtu šole. Biblioterapija je interdisciplinarna veda, saj povezuje znanje iz knjižničarske stroke tako v teoriji kot v praksi. Gre za usmerjeno branje leposlovja v šolskem

okolju, torej je bibliosvetovanje; izhodišče ni diagnostično, ampak terapevtsko (ne zdravimo, ne delamo v zavodih, bolnišnicah, ni rehabilitacija), saj knjižničarji niso zdravniki, psihiatri, vendar imajo znanje iz psihologije, pedagogike, literature itd.

Učenci dobijo s pomočjo biblioterapije pregled nad svojimi dožitvi in lahko osebnostno rastejo, ker prepoznajo izzive v okolju in v svojem življenju. S pomočjo biblioterapije lahko ozaveščamo določene vsebine: empatijo, strpnost, predsodke o drugačnosti, premagovanje siromaštva in nečimrnosti, napuha itd. Čustvene stiske učencev lahko pripeljemo do katarze s pomočjo leposlovja. Za potek biblioterapije pripravi biblioterapevt/knjižničar primerno okolje in pripomočke za skupinsko delo. Biblioterapevt sklone branje besedila s svojimi mislimi in učence pripravi za izstop iz terapije, ko se morajo vrniti v vsakodnevno okolje.

SKLEPNE MISLI

Terapevtsko branje ali biblioterapija je v zgodnjem svetu nekaj običajnega, pri nas pa,

Slike 9, 10, 11, 12, 13: Izvajanje biblioterapije s pomočjo Andersenove pravljice z naslovom Cesarjeva nova oblačila v okviru bibliopedagoških ur na Dvojezični osnovni šoli I v Lendavi

**Učenci dobijo
s pomočjo
biblioterapije
pregled nad svojimi
doživetji in lahko
osebnostno rastejo,
ker prepoznajo izzive
v okolju in v svojem
življenju.**

razen izjem, o njej ni slišati kaj dosti. Zakaj je tako in kako jo obuditi? Bibliosvetovanje ali biblioterapija se uporablja vsakodnevno tam, kjer berejo ali se pogovarjajo o knjigah, tudi v šolskih knjižnicah in nasploh.

Metoda dela je, da s pomočjo knjig učence ozavešča o nekaterih težavah, ki se dotikajo književnih oseb, in jih transformira v njihovo življenje. Biblioterapija se izvaja z veščinami komunikacije, podajanjem lastnega mnenja, poslušanjem drugih in s podajanjem tudi različnih rešitev obravnavanih problemov, ki so izbrani za temo biblioterapevtskih delavnic. Svetovanje poteka v knjižnicah, krožkih z nadarjenimi otroki ali s šibkejšimi učenci, pri urah slovenskega jezika ter v preventivnem smislu v okviru izobraževanja nasploh.

Knjižničar mora opraviti specializacijo, to je ustrezni študij, s katerim izbrani pridobi ustrezno izobrazbo za izvajanje biblioterapije. Specializacijo za biblioterapevta sem v šolskem letu 2015/2016 pridobila na Univerzi v Kaposváru na Madžarskem. Študij je trajal dva semestra, obsegal je 23 različnih predmetov, doseči pa je bilo potrebno 60 kreditnih točk. Pogoji za vpis je bila diploma iz knjižničarstva oziroma VII. stopnja izobrazbe z družboslovnega področja kulturologije oziroma medicine. Praktične delavnice in nastop sem izvajala v mestnih knjižnicah v Veliki Kaniži in Lentiju, bolnišnično prakso pa sem opravila na Psihiatrični kliniki v Budimpešti pri biblioterapevt-

ki – zdravnici in pesnici dr. Erzsébeti Hászu. Specialni študij biblioterapije je zahteval diplomsko nalogo, predstavitev naloge in zagovor pred komisijo, dva recenzenta za vrednotenje naloge, mentorja itd. Naslov moje diplomske naloge je bil *Motivi poniževanja in prezira v pravljicah H. C. Andersena z analizo biblioterapije*.

Pomembno bi bilo specialni študijski program biblioterapije v okviru knjižničarske stroke v Sloveniji razvijati/uvesti na Filozofski fakulteti v Ljubljani na Katedri za knjižničarstvo, knjigarstvo in informatiko.

Kakšen je Andersenov humanizem? Je antropomorfen, saj prikazuje bistvo človeka, ki hoče z etičnimi normami premagati negativne sile. Književne osebe v njegovih pravljicah so krona stvarstva. Pisatelj v sebi nosi krščansko zavest (vizija boga, transcendence), v svojih delih z empatijo gleda na otroke, na osebe, izpostavi tudi pomen družine. Zlo spremeni v dobro, senzibilno pokaže dobre in slabe plati svojih junakov. Njegova estetika je univerzalna, podobna Tolstojevi filozofiji. Andersenove pravljice so dobro izhodišče za biblioterapijo, kar tudi sam avtor pove v svoji avtobiografiji *Pravljica mojega življenja leta 1847*: »Se spremeniti, biti vedno bolj popoln, se izpopolnjevati, ljubiti sebe in druge osebe.« To so tudi izhodišča biblioterapije kot integrativne znanosti 21. stoletja. ●

Viri in literatura

Andersen, H. Ch. (1992). *A fenyőfa; A császár új ruhája; A kis gyufaáruslánya; A rút kiskacsa; A teáskanna*. V: Andersen, Hans Christian: *Mesék*. Budapest: Park Kiadó, fordította és átdolgozta Rab Zsuzsa. Str. 5–12; 77–80; 97–99; 233–234; 143–144.

Andersen, H. Ch. (1911). *Életem meséje*. Fordította Szeberényi Zsigmond. Budapest: Franklin, 2. kiadás. Str. 1–112.

Andersen, H. Ch. (2005). *Pravljica mojega življenja*. [Életem meséje]. [fordította Zágorec-Csuka Judit]. Ljubljana: Študentska založba. Str. 9.

Bartos, É. (2015). A biblioterápia útja Magyarországon az 1970-es évektől napjainkig. In: *Könyv*

és lélek. Biblioterápiás tanulmányok. Budapest: Magyar Olvasástársaság. Str. 13.

Boldizsár, I. (2010). *Meseterápia – Mesék a gyógyításban és a mindennapokban*. Budapest: Magvető Könyvkiadó. Str. 21.

Gulyás, E. (2015). A biblioterápia kialakulása, fejlődése és helye a könyvtárban. In: *Könyv, könyvtár, könyvtáros*. Budapest: Könyvtári Intézet, 24. évf. 01. szám. Str. 21.

Gombos, P. (ur.) (2014). *Kié az olvasás?*: Tanulmányok az olvasóvá nevelésről. Budapest: Magyar Olvasástársaság. Str. 7–127.

Kulcsár Szabó, E. (2015). Tárgyi élvezet vagy történeti igazság? Az irodalomértés és -oktatás

- néhány kérdéséhez. V: *Iskolakultúra*, 25. évf. 7-8. szám. Str. 40.
- Ostergaard, A.-M. (2005). Vagyakozás a szekrény világából. V: *Iskolakultúra*. 15. évf. 5. szám. Str. 86–91.
- Pardeck, J. T., Pardeck, J. A. (1987). Bibliotherapy for Children in Foster Care and Adaption. V: *Child Welfare*, 66(3). Str. 131–135.
- Petrolay, M. (2005). Mese a suszter fiáról. V: *Iskolakultúra*, 15. évf. 4. szám. Str. 79–86.
- Šulc, K. (2005). *Pravljica njegovega življenja*. [Életének meséje], Utószó. V: Andersen, Hans Christian: *Pravljica mojega življenja*. [az idézetet fordította Zágorec-Csuka Judit]. Ljubljana: Študentska založba. Str. 197–203.
- Zágorec - Csuka, J. (2007). *A szlovéniai magyar könyvkiadás-, sajtó- és könyvtártörténet 1945-től 2004-ig. A muravidéki magyarság könyvkultúrájának szellemi történeti útja*. Lendva: Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet. Str. 1–478.
- Zágorec - Csuka, J. (2010). Olvasásszociológia. V: *A muravidéki magyar könyvek világa*. Tanulmányok és publicisztikai írások. Pilisvörösvár–Lendva: Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület – Muravidéki Magyar Tudományos Társaság. Str. 63–85.
- Zágorec - Csuka, J. (2003). *A szlovéniai magyar könyvillusztrátorok*. Lendva: Galéria-Múzeum Lendva – Galerija-Muzej Lendava. Str. 14–20.
- Zágorec - Csuka, J. (2017). Mesterterápia Hans Christian Andersen meséire. V: *Az irodalom önismereti és gyógyító ereje. Biblioterápiai tanulmányok*. Pilisvörösvár-Kapca: Muravidék Baráti kör Kulturális Egyesület-Kapcai József Attila Művelődési Egyesület. Str. 11–57.
- ciája. Budapest, 2009. március 9–10–11-én, In: *Antalfai Márta honlapja*. Dostopno na: http://www.antalfaimarta.hu/olvashato_irodalom/mese_beke_gyermekotthon_2009.pdf (2. 12. 2015).
- Bartos, É. (ur.): Bevezető. Éltető irodalom. V: *Segített a könyv, a mese. Vallomások életről, irodalomról, olvasásáról*. Budapest: Magyar Olvasótársaság, 1999. Str. 1–5, Magyar Elektronikus Könyvtár honlapja. Dostopno na: <http://mek.oszk.hu/05400/05496/05496.htm> (24. 3. 2016).
- Büntető mesék – A fenyőfa. V: *Bookline, Könyvesblog honlapja*. Dostopno na: http://konyves.blog.hu/2007/12/22/bunteto_mesek_a_fenyofa (10. 3. 2016).
- ERKÖLCSTAN. [9. 12. 2015] V: >URL: gyakorlo.atfk.nyme.hu/.../ERKOLCSTAN_1-4.pdf.
- Galyas, S.: Mit üzen „A teáskanna”? V: *a Szabolcs-online honlapja*. Dostopno na: <http://www.szol.hu/mit-uzen-a-teaskanna/2293520> (2. 3. 2016).
- Gilbert, E.: Az olvasmányélmény megosztásának szerepe a csoportos biblioterápiában. V: *a Matarka honlapja*. Dostopno na: http://www.matarka.hu/cikk_list.php?fusz=108794. (15. 3. 2016).
- Hász, E.: Mese a biblioterápiában. V: *Napút* 2012. XIV. évf. 3.sz., str. 9–21, a Napút folyóirat honlapja. Dostopno na: <http://napkut.hu/xiv-ev-folyam-3-szam> (3. 3. 2016).
- Pál, J., Újvári, E.: Szimbólumtár. V: *a Balassa Kiadó honlapja*. Dostopno na: http://www.balassikiado.hu/BB/netre/Net_szimbolum/szimbolumszotar.htm (12. 2. 2015).
- Silverberg, Lawrence: Bibliotherapy: The therapeutic use of didactic and literary texts in treatment, diagnosis prevention, and training. V: *The Journal of the American Osteopathic Association*, 2003. 103 (3), str. 131–135, The Journal of the American Osteopathic Association honlapja. Dostopno na: <http://jaoa.org/article.aspx?articleid=2092901> (3. 3. 2016).
- Szimbólum V: *Wikipédia honlapja*. Dostopno na: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szimb%C3%B3lum> (3. 3. 2016).

Elektronski viri:

- Andersen, H. Ch. v: *Wikipédia honlapja*. Dostopno na: https://hu.wikipedia.org/wiki/Hans_Christian_Andersen (21. 2. 2016).
- Antalfai, M.: Mese, megküzdés és boldogság. A mesék üzenetei az életcél megtalálásáról és a boldogsághoz vezető útról. Béke Gyermekotthon X. Egészségfejlesztési és drogprevenciós konferen-

DR. JUDIT ZÁGOREC - CSUKA je bibliotekarka in biblioterapevtka na Dvojezični osnovni šoli I v Lendavi, je tudi habilitirana lektorica za madžarski jezik na Filozofski fakultati Univerze v Mariboru na Katedri za prevodoslovje in medjezikovne študije.
Naslov: Dvojezična osnovna šola I Lendava, Kranjčeva 44, 9220 Lendava
E-naslov: zcs.judit@gmail.com